

Håkan Skogsjö

Klockarsläkten Jachæus från Österbotten

Särtryck ur

Släkten... 2 (2001)

[ISBN 91-87676-26-5 | ISSN 1102-3945]

utgiven av Sveriges Släktforskarförbund

Distribuerad som pdf-fil 2025

Copyright © Håkan Skogsjö (CC BY-SA 4.0)

Klockarsläkten Jachæus från Österbotten

Av Håkan Skogsjö, Mariehamn

Släkten Jachæus härstammar från byn Jakkula i Laihela¹ socken i finska Österbotten. Där föddes bondsonen Anders 1717, som fick studera vid Vasa skola och till slut blev klockare i Fågelås vid Vätterns västra strand (strax norr om Hjo i Västergötland). Hur det kom sig att den ursprungligen finskspråkiga pojken hamnade så långt från födelsebygden är inte känt. Kanske hjälpte han till med undervisningen av barnen i någon av de många adelsfamiljer som bodde i Fågelås (där fanns flera stora gods). Han blev föreslagen som klockare av greve Frölich, så denne verkar i alla fall haft ett gott öga till Anders Jachæus.

Anders Jachæus förfäder är kända ett par generationer tillbaka i tiden enligt följande (uppgifterna bygger på forskning i Laihela kyrkböcker):

Far: **Anders Jakku**, född 26 november 1692 i Jakkula, Laihela sn (Österbotten), död 15 mars 1776 i Jakkula. Bonde i Jakkula.

– Gift 30 mars 1712 i Laihela sn med

Mor: **Malin Manni**, född 1687, död 14 januari 1772 i Jakkula.

Farfar: **Johan Jakku**, född i november 1666, död 19 februari 1714 i Jakkula. Bonde i Jakkula. Han stupade i slaget vid Storkyro.

– Gift med

Farmor: **Maria Torst**, född 1666, död 16 februari 1736 i Jakkula.

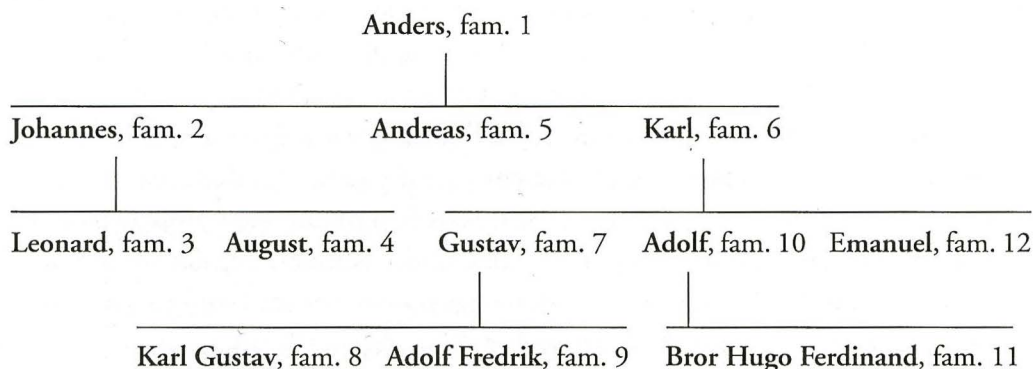
Morfar: **Mats Manni**. Bonde i Torstila, Laihela sn.

– Gift med

Mormor: **Margareta Manni**, född i februari 1665, död 30 augusti 1714 i Torstila.

¹ På finska heter socknen Laihia.

Källor: Utredningen bygger huvudsakligen på forskningar i de olika församlingarnas kyrkböcker. I de fall där andra källor eller tryckt litteratur har anlitats framgår detta.

Familj 1

Anders Jachæus, född 8 november 1717 i Jakkula, Laihela sn (Österbotten), död 2 januari 1795 i Klockaregården, Fågelås sn (Västergötland). Klockare i Fågelås, bosatt i Klockaregården.

Anders Jachæus inskrevs den 9 februari 1731 i Vasa trivialskola under namnet »Andreas Andreæ Jachæus». I matrikeln uppges han vara bondson från Laihela och född i november 1717 (»Rustici filius Laihelensis, Natus A:o 1717 in Novembri, legerat Catechismum in utraq. Lingua, datus Apologistiae, nondum scribit. 1733 d. 7 Maji promotus in classem. Coll. superioris»). Således blev Jachæus kvar vid skolan åtminstone drygt två år. Till Fågelås i Västergötland hade han kommit den 31 januari 1742, då han föreslogs till klockare i församlingen av greve Frölich, en tjänst han också fick. Vad han gjorde i mellantiden, 1733–1742, från sitt sextonde till sitt tjugofemte år, är inte känt. Vid vigseln i juli 1742 var han bosatt på Almnäs, åren 1743–1745 på ett torp under Lilla Almö och därefter var han skriven på Klockaregården till sin död. Han dog av vattusot².

Att Anders Jachæus modersmål var finska kan man sluta sig till av att han enligt bouppteckningen ägde »1 st: Finsk Psalmbok». Hans samlade tillgångar värderades till drygt 94 riksdaler, skulderna till 13 riksdaler. – I Hjo tidning publicerades 1956 (14, 17, 21 och 24 augusti) fyra artiklar av Ragnar Cånon under rubriken »Klockarebolet i Norra Fågelås». Dessa handlar till stor del om Anders Jachæus och hans son och efterträdare i yrket Abraham Jachæus.

– Gift 11 juli 1742 i Fågelås sn med **Elin Ambjörnsdotter**, född 29 mars 1718 i Laduryd, Fågelås sn, död 24 november 1792 i Klockaregården, Fågelås sn, dotter till frälsebonden Ambjörn Olofsson och Brita Arvidsdotter. Hon dog av slag.

² Enligt *Svensk uppslagsbok* benämning på en abnorm vätskeansamling i kroppen, vars vanligaste orsak är sviktande hjärta men också kan bero på en njursjukdom.

Barn:

1. **Johannes Jachæus**, född 2 februari 1743, se familj 2.
2. **Andreas Jachæus**, född 1 november 1744, se familj 5.
3. **Maria Andersdotter Jachæus**, född 23 september 1746 i Klockaregården, död 7 november 1821 i Ängatorp, Fågelås sn. Makarna fick tre barn, de två första före äktenskapet och det tredje var på väg vid vigseln. Kanske ansåg Marias far, klockaren Jachæus, att dotterns giftermål med en stalldräng och torparson inte var riktigt ståndsmässigt, men att han – när tredje barnet var på väg – föll till föga.
 - Gift 7 november 1773 i Fågelås sn med **Karl Bengtsson**, född 14 januari 1742 i Börstorp, Fågelås sn, död 6 maj 1819 i Tule under Almnäs, Fågelås sn, torpare i Tule under Almnäs. Han var först stalldräng på godset Almnäs (åtminstone 1769–73) och senare torpare på Tule under godset. Han dog av ålderdom.
4. **Karl Jachæus**, född 9 oktober 1748 i Klockaregården, död där 14 juli 1751.
5. **Abraham Jachæus**, född 24 april 1750 i Klockaregården, död där 15 november 1833. Organist och klockare, bosatt i Klockaregården. Vid sockenstämman i Norra Fågelås 7 juni 1795 antogs organisten i Norra och Södra Fågelås och klockaren i Södra Fågelås Abraham Jachæus till klockare efter sin far även i Norra Fågelås. Ryttmästare af Sandeberg ansåg det dock besynnerligt att en klockare kunde få en ny tjänst utan att avgå från den förra, men då församlingen inte ansåg sig ha råd med två, fick Jachæus båda tjänsterna med det förbehåll att han undervisade en beskedlig lärling så att denne efter 11 maj 1796 kunde överta någon av kyrkorna. När han blev klockare flyttade han från Norra Hulan, Fågelås sn (där han var bosatt åtminstone från 1790), till Klockaregården, som också var hans föräldrahem. Abraham Jachæus dog av ålderdom och vattusot. Ogift.
6. **Stina Jachæus**, född 4 maj 1752 i Klockaregården, död 30 juli 1826 i Korsgården, Skärv sn (Västergötland). Efter vigseln flyttade hon till Postgården, Skärv sn, varifrån familjen 1783 flyttade till Korsgården. Hon dog av vattusot.
 - Gift 20 juli 1777 i Fågelås sn med **Jonas Olofsson**, bonde och rusthållare i Korsgården.
7. **Katarina Jachæus**, född 31 juli 1754 i Abrahamstorp, Fågelås sn, död 15 juni 1820 i Sparrebol, Torsö sn (Västergötland). Hon dog av tvinsot.
 - Gift 27 januari 1793 i Skara (Västergötland) med **Jonas Wernström**, skogvaktare.
8. **Karl Jachæus**, född 18 maj 1756, se familj 6.
9. **Gustav Jachæus**, född 16 januari 1759 i Klockaregården, död där 30 juni 1759.
10. **dödfödd son**, född 2 november 1760 i Klockaregården.

Familj 2

Johannes Jachæus (från familj 1), född 2 februari 1743 i Lilla Almö, Fågelås sn (Västergötland), död 8 oktober 1822 i Uppsala, Grevbäck sn (Västergötland). Inspektör på herrgården i Munkeberg, Grevbäck sn.

Han var först bosatt på Munkeberg och flyttade senare (före 1804) till Uppsala, båda i Grevbäck sn. Han dog av ålderdom.

– Gift 12 november 1775 i Grevbäck sn med **Eleonora Fogelberg**, född 12 mars 1744 i Daretorp sn (Västergötland), död 24 december 1819 i Uppsala, Grevbäck sn. Hon dog av slag.

Barn (alla födda på Munkeberg, Grevbäck sn):

1. **Johan Jachæus**, född 24 juni 1776, död 1815. Intogs 24 mars 1786 i klass 1 i Skara. Student 30 september 1796 i Uppsala, men satsade sedan på en militär karriär. Han befordrades den 29 december 1800 från volontär till kvartermästare vid Kungliga Västgöta Linjedragonregementet och Sekundmajorens kompani enligt generalmönsterrulla som upprättades vid mönstringen den 10 juni 1802.³ Vid generalmönstringen den 7 juni 1807 – regementet kallas nu Västgöta Kungliga dragonregemente och kompaniet Sekundmajorens eskvadron – var han inskriven som 'kvartermästare och fanjunkare under den 26 mars 1806'.⁴
2. **Leonard Jachæus**, född 30 oktober 1778, se familj 3.
3. **Joakim Jachæus**, född 15 maj 1780, död 12 september 1808 i Mariestad (Västergötland). Pastorsadjunkt. Intogs 26 april 1788 i klass 1 i Skara, student 26 september 1801 vid Uppsala universitet, prästvigd 17 februari 1808 till huspredikant hos översten, friherre Harald Georg Fleetwood, bosatt på Stinggården, Häggesled sn (Västergötland).⁵ Han dog av rötfeber (tyfus), och i dödboken nämns han som pastorsadjunkt. Ogift och barnlös.
4. **Inga Lena Jachæus**, född 25 juni 1782 i Munkeberg, Grevbäck sn, död där 16 juli 1782.
5. **Britta Stina Jachæus**, född 25 juni 1782 i Munkeberg, Grevbäck sn, död där 8 november 1782.
6. **August(inus) Jachæus**, född 23 augusti 1783, se familj 4.

Familj 3

Leonard Jachæus⁶ (från familj 2), född 30 oktober 1778 i Munkeberg, Grevbäck sn (Västergötland), död 16 juni 1844 i Skolhuset, Grevbäck sn. Skolmästare i Grevbäck, bosatt i Skolhuset.

³ Skaraborgs länsstyrelse, landskontoret G VII bb:21, GLA.

⁴ Skaraborgs länsstyrelse, landskontoret G VII bb:23, GLA.

⁵ Lundqvist, Bo V:son: *Västgöta nation i Uppsala från år 1595*, del III (Skara 1975), sid 103.

⁶ Kallas 'Lennar' i födelseboken.

'Gossen' Leonard Jachæus flyttade 1797 från föräldrahemmet i Uppsala, Grevbäck sn, till Viby. Vid vigseln 1821 tituleras han vice länsman. Efter vigseln bosatte sig makarna i hans föräldrahem i Uppsala, Grevbäck sn, varifrån de 1828 flyttade till Lillhult, Grevbäck sn, 1829 vidare till Skolebacken, Grevbäck sn, och 1830 till Fattigstugan, Grevbäck sn, där de levde 1834 (Leonard med noteringen 'ur mantal').

– Gift 1 januari 1821 i Grevbäck sn med **Maria Nyberg**, född 4 december 1780 i Grevbäck sn.⁷ Hon inflyttade 1820 från Vadstena (Östergötland) till Uppsala, Grevbäck sn. Makarna hade inga barn.

Familj 4

August(inus) Jachæus (från familj 2), född 23 augusti 1783 i Munkeberg, Grevbäck sn (Västergötland). Betjänt och inspektor.

Flyttade 1810 från Munkeberg till Åreberg Nolgården, Kyrkefalla sn (Västergötland), där han var betjänt hos major De la Vall, 1812 till Norra Ving sn (Västergötland) där han var inspektor på Härlingstorp, 1817 med hustrun till föräldrahemmet i Uppsala, Grevbäck sn, där han skrevs som inspektor, och 1819 vidare som änkeling till Gammalstorp, Forsby sn (Västergötland). År 1822 ska han ha återvänt till Grevbäck sn enligt Forsby utflyttningslängd. Har dock inte återfunnits i Grevbäcks inflyttningslängd; i utflyttningslängden är han däremot noterad som bortflyttad till Bällefors sn (Västergötland), men han har inte påträffats i Bällefors eller Ekeskogs inflyttningslängder (inte heller under Uppsala i Grevbäcks hfl). Vidare öden okända. August Jachæus hade inga barn med Margareta Malmolin.

– Gift 13 januari 1814 i Norra Ving sn med **Margareta Malmolin**, född 1785 i Yllestad sn (Västergötland), död 1818 i Uppsala, Grevbäck sn.⁸

Familj 5

Andreas Jachæus (från familj 1), född 1 november 1744 i Lilla Almö, Fågelås sn (Västergötland), död 23 oktober 1792 i Klockaregården, Fågelås sn. Han begick självmord ('dränckte sig sjelf') och blev aldrig begravd. Ogift.

– Utomäktenskaplig förbindelse 1792 med pigan **Maria Gustavsdotter**. Hon är säkert identisk med pigan Maria Gustavsdotter, född 28 juni 1767 i Hästhagen under Hjällö, Fågelås sn, som var i tjänst hos klockaren Jachæus och 1792 flyttade från honom till Sörgate, Fågelås sn.

Barn:

1. **Stina**, född 24 februari 1793 i Salås, Fågelås sn.

⁷ Den 4 december 1780 föddes Maria i Grevbäck sn, dotter till Lars och Karin i Spakås. Det har dock inte varit möjligt att bevisa att detta barn är identiskt med Maria Nyberg.

⁸ Dödstid och plats enligt husförhörlängden, finns inte noterad i Grevbäcks dödbok 1816-20.

Familj 6

Karl Jachæus (från familj 1), född 18 maj 1756 i Klockaregården, Fågelås sn (Västergötland), död 12 mars 1835 i Tåtorp, Ekeskog sn (Västergötland). Inspektor.

Han flyttade av allt att döma mellan 1788 och 1791 med familjen till Bocksjö, Udenäs sn (Västergötland), där han skrevs som 'herr inspektor'. Familjen flyttade mellan 1813 och 1818 därifrån (utom de tre äldsta barnen som redan tidigare lämnat föräldrahemmet). Han och hustrun inflyttade 1821 från Udenäs sn till Tåtorp, Ekeskog sn. Han blev innebränd.

– Gift 7 juni 1787 i Stockholm (Katarina fs) med **Maria Kristina Söderman**, född 1764 i Uppsala, död 8 oktober 1835 i Stockholm (Johannes fs). Hon flyttade i augusti 1835 som nybliven änka från Tåtorp till Stockholm, där hon bosatte sig hos yngsta dottern Ulrika Jachæus på Stakens gränd på Norrmalm. Hon dog bara några veckor senare av rödsot och efterlämnade en fingerring och ett litet örhänge, båda av guld, samt gångkläder, tillsammans värderade till 17:39 riksdaler banco. Inga skulder fanns förutom de som uppstod i samband med dödsfallet. Begravningen kostade 113:38:8 riksdaler banco.⁹

Barn:

1. **Karl Fredrik Jachæus**, född 1788. Han avled före 18 september 1849 utan bröstarvingar (nämns inte i systemen Kristina Katarinas bouppteckning).

2. **Maria Charlotta Jachæus**, född 4 april 1791 i Bocksjö, Udenäs sn, död 21 juli 1852 i Nykvarn säteri, Turinge sn (Södermanland). Flyttade 1813 från Bocksjö till Nysund sn (Värmland). Flyttade 1823 från Tåtorp, Ekeskog sn, till Hjo (Västergötland); återvände (gift) 1827 och flyttade 1829 till Karsjöhult, Udenäs sn. Flyttade 1831 därifrån till Sjötuna, Kumla sn (Östergötland), och samma år därifrån till Valla, Svanshals sn (Östergötland); flyttade 1832 till Kärra i samma socken. Flyttade 1840 till Bjärka, Drothem sn (Östergötland), och 1849 därifrån till Nykvarn säteri, Turinge sn.¹⁰ Makarna hade inga barn (Maria Charlotta omtalas inte i systemen Ulrikas bouppteckning 1854).

– Gift 25 mars 1825 i Hjo med **Karl Johan Edström**, född 29 september 1791, död 12 oktober 1852 i Nykvarn säteri, Turinge sn. Snickare.

3. **Kristina Katarina Jachæus**, född 11 november 1793 i Bocksjö, Udenäs sn, död 8 juli 1849 i Mariestad (Västergötland). Flyttade 1813 från föräldrahemmet i Bocksjö till Fröjered sn (Västergötland). Vid moderns död 1835 var hon enligt bouppteckningen bosatt på "Rude herrgård", varmed troligen avses Ruder herrgård, Kyrkefalla sn (Västergötland). Hon inflyttade 1846 från Fredsberg sn (Västergötland) till Mariestad, där hon först bosatte sig i huset nr 21 som hushållerska, men året därpå flyttade hon till tomt nr 85, där hon var skriven vid sin död (kallas 'ogift kvinna' i dödboken).

⁹ Bouppteckning 1835-IV-522, SSA.

¹⁰ Uppgifter erhållna i brev från landsarkiven i Vadstena och Uppsala 1974.

4. **Gustav Jachæus**, född 13 oktober 1796, se familj 7.
5. **Ulrika Jachæus**, född 6 mars 1799 i Bocksjö, Udenäs sn, död 20 maj 1854 i Stockholm (Jakob fs). När hon dog var hon bosatt på Stakens gränd nr 3 på Norrmalm. Enligt bouppteckningen efterlämnade hon inga bröstarvingar.

– Gift 6 juni 1830 i Stockholm (Klara fs) med **Carl Gustaf Hassel**,¹¹ född 12 mars 1796 i Stockholm, död 1875 i Stockholm, kryddkramhandlare i Stockholm, son till kryddkramhandlaren Karl L:son Hassel, som dog 83 år gammal.¹²

Makarna flyttade 1833 från Adolf Fredriks församling till Jakobs församling i Stockholm och bosatte sig på Stakens gränd (kvarteret Österbotten nr 18). Karl Gustav Hassel försökte upprepade gånger bli intagen på Borgerikapets gubbbhus i Stockholm. I en inträdesansökan, daterad den 11 september 1848 och ingiven den 15 september samma år, skriver han att han redan 1845 sökt inträde, men fått avslag av direktionen. Han dristade sig dock till en ny ansökan, eftersom hans omständigheter hade försvårats. Han uppger att han blev kryddkramhandlare 1830, men föranleddes i februari 1843 överlämna sin fasta och lösa egendom till kreditorerna. ”En mångårig sjuklighet och arbetsoförmåga har bragt mig på eländets brant.”

Kyrkoherden i församlingen intygade att Hassel på grund av missöden och sjukdom befann sig i en torftig och nödställd belägenhet ”utan annan hjälp än den hans aktningssvärda och arbetssamma hustru strävar och bereda”. En läkare intygade att Hassel på grund av nervsvaghet förenad med minnesslöhet var ur stånd att vårda sina angelägenheter och bidra till sin utkomst. Den 1 juli 1845 hade Hassel varit bosatt i huset nr 10 vid Bagar Davids Backe och varit sjuk och sängliggande hela vintern, ur stånd att bidra till sin och fruns bärgning. Det var frun som med sin lilla förtjänst fick uppehålla huset så gott hon förmådde. Den 7 september 1848 bodde Hassel vid Lutterns gränd 12. Trots denna svåra belägenheten blev Hassel inte heller denna gång intagen på Gubbbuset, utan fick vänta ända till 1858. Han dog där 1875.¹³

6. **Adolf Jachæus**, född 21 maj 1802, se familj 10.

7. **Emanuel Jachæus**, född 30 maj 1805, se familj 12.

Familj 7

Gustav Jachæus (från familj 6), född 13 oktober 1796 i Bocksjö, Udenäs sn (Västergötland).¹⁴ Bruksinspektör.

Han flyttade hösten 1823 från Tåtorp, Ekeskog sn (Västergötland), till Freds-

¹¹ Både i hustruns och svärmoderns bouppteckning skriver han egenhändigt sitt namn ”Carl Gustaf Hassel”.

¹² Enligt ÖÅ VIII, s. 137 var kryddkrämaren Karl Larsson Hassel gift med Sofia Magdalena Meijer, född 1769, död 25 mars 1808, dotter till sockermästaren i Stockholm Frans Erdman Meijer och Sofia Lovisa Brück.

¹³ Borgerikapets gubbbhus, inträdeshandlingar, serie EI, nr 519. SSA.

¹⁴ Födelseuppgiften enligt husförhållslängden, ej noterad i födelseboken i Udenäs.

berg sn (Västergötland). Senare flyttade Gustav med familj till Västmanland, varifrån de 1828 återvände till Tåtorp. 1831 flyttade familjen till Fimmerstad, Fägre sn (Västergötland), och 1834 återvände den till Tåtorp. Gustav Jachæus flyttade hösten 1840 med hustrun och döttrarna från Tåtorp (där han ägde 1/6 mantal), till Stockholm (Jakob fs). Sonen Karl Gustav hade flyttat till Stockholm 1839 och sonen Adolf Fredrik 1838. I Stockholm arbetade han som vaktmästare (han kallar sig före detta vaktmästare i 1855 års mantalsuppgift). Han överlevde sin maka (hon kallas 'hustru', inte änka, i dödboken). Sannolikt avled han omkring 1862.

– Gift 1826 i Bäck sn (Västergötland) med **Beata Jonsdotter Sandberg**, född 7 augusti 1795 i Krustorp, Ekeskog sn, död 6 september 1859 i Stockholm (Hedvig Eleonora fs), dotter till bonden Jonas Andersson och hans hustru Maria Sandberg, 20 år, i Krustorp. Hon flyttade 1840 till Stockholm med familjen. Senare förefaller makarna ha flyttat från varandra i staden. Enligt 1855 års mantalsuppgift var Beata med döttrarna Beata Maria och Ulrika Kristina bosatt på Skeppargatan 8, kvarteret Valfisken, på Ladugårdslandet (nuvarande Östermalm), medan maken bodde en bit därifrån, vid Styckjunkargränd i kvarteret Skravelberget mindre (invid Packartorget, nuvarande Norrmalmstorg). Beata var bosatt på Skeppargatan 8 ännu vid sin död fyra år senare.

Barn:

1. **Karl Gustav Jachæus**, född 22 februari 1825, se familj 8.
2. **Beata Maria Jachæus**, född 21 januari 1829 i Tåtorp, Ekeskog sn, död 1904/08 i Stockholm. Hon flyttade 1840 med föräldrarna från Tåtorp till Stockholm (Jakob fs). Hon levde där 1904 som änka.

– Gift med **Karl Teodor Lindh**, bokförare, bosatt i Stockholm. Han var död 25 februari 1904 enligt bouppteckningen efter svågern Karl Gustav Jachæus.

3. **Karolina Jachæus**, född 10 januari 1833 i Fimmerstad, Fägre sn, död 19 oktober 1864 i Stockholm (Nikolai fs).

– Gift 12 april 1857 i Stockholm (Nikolai fs) med **Karl Johan Berg**,¹⁵ född 11 oktober 1827, död 3 mars 1872 i Stockholm (Nikolai fs), spegelfabrikör, bosatt i Stockholm. Makarna hade tre barn: Beda Berg, född 27 maj 1861, Karl Berg, född 28 december 1862, revisorssekreterare, och Gustav Berg, född 7 januari 1864, ingenjör. Karl Johan Berg gifte om sig den 16 december 1871 i Stockholm (Nikolai fs) med **Albertina Adlerberg** (tidigare gift Engellau), som överlevde honom.

4. **Adolf Fredrik Jachæus**, född 28 november 1835, se familj 9.

5. **Ulrika Kristina Jachæus**, född 20 oktober 1839 i Tåtorp, Ekeskog sn, död 10 april 1903 i Gävle.

– Gift 31 april 1872 i Västerås (Västmanland) med **Paul Vilhelm Edholm**, född

¹⁵ Födelse- och dödstitid enligt brev av 26 maj 1975 från Bengt Åkerblom, Boxholm, som också nämner en sonsons son till makarna, civilingenjör Björn Berg, Drottningholm.

28 augusti 1823, död 7 oktober 1883 i Gävle (Gästrikland), postmästare i Gävle, son till sergeanten Lars Edholm (1785–1834) och hans hustru Anna Karolina Öhman (1797–1851). Studentexamen 1844, kameralexamen i Lund 1846, hovkamrerare 19 oktober 1868, extra ordinarie postexpeditör 4 augusti 1846, postexpeditör i Stockholm 31 januari 1859, postmästare i Västerås 7 januari 1870 och i Gävle 28 augusti 1874 genom tjänstebyte med von Wedderkop. Paul Vilhelm Edholm var gift första gången 18 maj 1862 med **Tekla Charlotta Osterman**, född 6 juli 1833 i Lundby sn (Västergötland), död 7 april 1871 i Västerås, dotter till kaptenen Johan Didrik Osterman, 1801–1878, och hans hustru Petronella Maria Öhman, 1800–1867.¹⁶

Familj 8

Karl Gustav Jachæus (från familj 7), född 22 februari 1825 i Insjöholm, Bäck sn (Västergötland), död 1 maj 1903 i Stockholm (Maria). Bokförare, bosatt i Stockholm.

Flyttade 1839 till Stockholm (okänt till vilken församling). Inskrevs 1841 som ordinarie elev vid Teknologiska institutet och erhöll 1845 gesällbrev avseende järn- och metallarbeten. Han drev i början av 1860-talet en mekanisk fabrik i Stockholm, där han hade tre metallarbetare, en snickargesäll och fyra lärlingar anställda. Hösten 1862 var familjen – Jachæus, hustrun och sonen Axel – bosatta vid Malm-skillnadsgatan 54 på Norrmalm.¹⁷ Troligen gick rörelsen dåligt, för senare blev han bokhållare.¹⁸ I mantalsuppgiften 1886 kallar han sig 'bokförare', i sonen Axels bouppteckning 1887 kallas han 'mekaniske fabriksidkaren' och i sin egen bouppteckning 'förra bokföraren'. I mantalsuppgiften 1902 uppges 'före detta bokföraren' Karl Gustav Jachæus vara bosatt på Bellmansgatan 25 i Stockholm. Enligt bouppteckningen efter honom, upprättad 25 februari 1904, efterlämnade han inga bröstarvingar. Tillgångarna uppgick till 8952:70 kronor, skulderna till 652:71 kronor. Bland tillgångarna fanns »2 skåp med gamla mynt» och »1 dito med medaljer» tillsammans värderade till 500 kronor. Således förefaller Jachæus ha varit en intresserad numismatiker.

– Gift med **Sofia Charlotta Kristina Lundqvist**, född 3 september 1831 i Stockholm (Klara), död 31 oktober 1901 i Stockholm (Maria). Enligt bouppteckningen uppgick boets tillgångar till 11.682:53 kr, varav största delen utgjordes av fordran på skeppsklareraren Emil Boman om 7.000 kr. Inga skulder fanns, förutom de som uppstod i samband med dödsfallet.¹⁹

¹⁶ Grape, Ernst: *Postkontor och postmästare* (Stockholm 1951), sid 130.

¹⁷ GFs klipparkiv. Mantalsuppgift 1863, SSA.

¹⁸ Indebetou, Govert och Hylander, Erik: *Svenska Teknologföreningen 1861–1936*. Biografier. Del II. Födelseåren 1885–1914. Jämte bihang: Förteckning över personer utexaminerade från Teknologiska Institutet och Tekniska Högskolan 1827–1935 (Stockholm 1937), sid 1341.

¹⁹ Bouppteckning 1901-426-sö, SSA.

Barn:

1. **Axel Jachæus**, född 6 maj 1860 i Stockholm (Klara fs), död 30 maj 1887 i Stockholm (Maria). Byggnadsingenjör, bosatt i Stockholm. Vid sin död efterlämnade han enligt bouppteckningen tillgångar till ett värde av 601:89 kronor och skulder om 549:76 kronor. Bland tillgångarna märks »1. pianino af valnöt» värderat till 450 kronor och »Noter» upptagna till 20 kronor.
2. **Gustav Jachæus**, född 12 maj 1866 i Stockholm (Jakob fs), död där 19 februari 1868.

Familj 9

Adolf Fredrik Jachæus (från familj 7), född 28 november 1835 i Tåtorp, Ekeskogsn (Västergötland), död före 1878, då Rotemansregistret börjar. Fabrikör, bokbindarmästare, bosatt i Stockholm.

Flyttade 1838 till Stockholm (okänt till vilken församling).

– Gift med **Johanna Rosenberg**, född 11 november 1831 i Ullstorp (Skåne), död 30 juni 1881 i Stockholm (Maria).

Barn:

1. **Anna Charlotta Jachæus**, född 28 januari 1867, död 7 augusti 1951 i Stockholm. Hembagerska, bosatt i Stockholm. Enligt registret till mantalsuppgifterna 1886 var hon då piga, och enligt samma källa 1924 var hon hembagerska och bosatt på Karlavägen 69. En dödsannons efter henne infördes i Svenska Dagbladet 8 augusti 1951 och lyder kort och gott: »Anna Jachæus * 28/1 1867, d 7/8 1951 SLÄKTINGARNA. Jordfästningen äger rum måndagen den 13 augusti kl. 10.30 f.f. i Trons kapell.»²⁰ Ogift.

Familj 10

Adolf Jachæus (från familj 6), född 21 maj 1802 i Bocksjö, Undenäs sn (Västergötland), död 5 mars 1857 i Stockholm. Postmästare, bosatt i Grisslehamn, Väddö sn (Uppland).

Adolf Jachæus blev 14 april 1828 extra ordinarie postexpeditör och ungefär samtidigt flyttade han till Grisslehamn. I Väddö kyrkböcker kallas han först skrivare, senare postskrivare och slutligen postkontorsskrivare. Tydligt arbetade han vid postkontoret i Grisslehamn (vid vigseln uppges han vara notarie vid Grisslehamns postkontor). Han utsågs 21 april 1856 till postmästare i Ekolsund, vilken tjänst han innehade till sin död.²¹

²⁰ Dödsannonsen finns i Genealogiska Föreningens klipparkiv i Stockholm. Hennes namn skrivs Jachæus (inte Jachaeus) i registret till mantalsuppgifterna och i dödsannonsen.

²¹ Grape, Ernst: *Postkontor och postmästare* (Stockholm 1951), sid 69.

– Gift 1835 i Vaddö sn med **Brita Katarina Ringholm**, född 27 april 1806 i Rinkaby sn (Närke). Inflyttade 1835 i samband med giftermålet från Estuna sn (Uppland) till Grisslehamn. Efter makens död flyttade hon i november 1857 därifrån till Stockholm, men har inte återfunnits där. Vidare öden okända.

Barn (födda i Grisslehamn, Vaddö sn):

1. **Bror Hugo Ferdinand Jachæus**, född 24 mars 1836, se familj 11.
2. **Emma Teodolina Jachæus**, född 5 augusti 1838. Flyttade i november 1857 från Grisslehamn till Svanberga, Estuna sn, där hon skrevs som "demoiselle" hos gästgivaren och före detta dragonen Lars Karlsson, född 27 oktober 1803 i Rinkaby sn, liksom modern (kanske var han en morbror). 1860 återvände hon enligt Estuna kyrkböcker till Vaddö sn, men har inte påträffats där. Vidare öden okända.
3. **Karl Sebastian Jachæus**, född 25 september 1840. Flyttade i oktober 1856 från föräldrahemmet i Grisslehamn till Stockholm, men har inte återfunnits där. Vidare öden okända.

Familj 11

Bror Hugo Ferdinand Jachæus (från familj 10), född 24 mars 1836 i Grisslehamn, Vaddö sn (Uppland). Postmästare.

Flyttade 1853 från föräldrahemmet i Grisslehamn till Stockholm. Hösten 1854 arbetade han som lärling hos tapetserarmästaren Anders Malmström (född 1800) och var även bosatt hos denne på Mäster Samuelsgränd 32 (kvarteret Putten) i Klara församling på Norrmalm.¹ Men banan som hantverkare övergav han snart. Vid vigseln 1859 i Visby tituleras han kammarskrivare²³, och några år senare återfinns han som anställd inom postverket. Han blev 17 december 1863 postmästare i Baltak (Västergötland) och 14 maj 1866 i Västra Vingåker (Södermanland), men erhöll avsked redan 23 mars 1868. Hösten samma år, den 30 november, flyttade han från Västra Vingåker till Klara församling i Stockholm. Han var då fränskild, makarna hade fått skilsmässa medan de bodde i Västra Vingåker. Han har dock inte återfunnits i Klara församlings ministerialböcker.²⁵ Han utvandrade 18 november från Stockholm via Göteborg till Chicago²⁶. Vidare öden okända.

Han omnämns visserligen som arvinge till sonen Alvar Arfwidsson i dennes bouppteckning 1910, men uppges då vistas »å okänd ort», varför uppgiften knappast kan tas som intäkt för att han verkligen ännu var i livet vid den tiden.

– Gift 18 juli 1859 i Visby stadsförsamling (Gotland) med **Mathilda Johanna**

²² Grape, Ernst: *Postkontor och postmästare* (Stockholm 1951), sid 69. Mtluppgift 1855 (Klara), SSA.

²³ Personregister till de gotländska vigselböckerna på Visby landsarkivs webbplats på Internet [<http://www.ra.se/vila/databaser/vigselreg/index.html>], januari 2001.

²⁴ Grape, Ernst: *Postkontor och postmästare* (Stockholm 1951), sidorna 39 och 652.

²⁵ Grape, Ernst: *Postkontor och postmästare* (Stockholm 1951), sid 652.

²⁶ Uppgift ur databasen *Emigranten*, där han skrivs som *Jachäus*.

Katarina Linders, född 2 juli 1832 i Visby, död 11 maj 1909, dotter till Johan Linders (1796–1867), postmästare 1830 i Varberg och 1858 i Visby, och hans hustru Katarina Charlotta Dahlgren (1808–1880). Mathilda Linders gifte efter skilsmässan från Jachæus om sig den 23 oktober 1872 med skriftställaren och protokollssekreteraren i Kunglig Majestäts kansli **Nils Arfwidsson** (i hans andra gifte, gift 1:o 1829 med sin morfars halvbrors sondotter *Charlotta* Lovisa Sjöborg, född 1809, död 1835, dotter till professorn Nils Henrik Sjöborg i Lund), född 7 maj 1802 i Göteborg, död 14 april 1880 i Stockholm, son till brukspatronen och bergsrådet Niklas Arfwidsson och Anna Margareta von Jacobsson.²⁷

Barn (födda i Visby):

1. **Svea Helfrid Katarina Emanuela (*Ellen*) Arfwidsson**, född 29 april 1861.

– Gift 23 oktober 1890 med Jonas *Algot* Norbeck, född 31 oktober 1861 i Nottebäck sn (Småland), son till hemmansägaren Jonas Peter Johansson och Kristina Maria Jonasdotter.

Efter studier i Växjö blev Norbeck student i Uppsala 1883, han prästvigdes 29 juli 1888, blev komminister i Hylletofta 1890 och i Rydaholm 1893, kyrkoherde i Bringetofta 1900 och i Odenjö 1913. Åren 1906–1914 var han också kontraktsprost i Västra härad.²⁸

2. **Bror Johan Adolf *Alvar* Arfwidsson**, född 12 mars 1863, död 15 december 1909 i Stockholm. Student i Uppsala 1883, medarbetare i Dagens Nyheter 1886–1887 och i Aftonbladet från 1888 (med flera avbrott) samt dess korrespondent från Paris 1889 och 1891. Lämnade också bidrag till andra tidningar. Ledamot av Publicistklubben 1887 och dess delegerade vid journalistkongressen i Paris 1900. Tryckta skrifter: *Episoder* (1886), översättning av J. Lemaîtres' *Den kritiska åldern* (1899) med flera.²⁹ Ogift.

– Vid sin död var han relativt välbärgad (månhända på grund av att han ärvt sin moder bara några månader tidigare). Han efterlämnade 438:01 i kontanter och en fordran på 60.000 kronor i Stockholms inteckningsgarantiaktiebolag. I övrigt ger bouppteckningen intrycket av ett enkelt men välordnat ungarshem. Bland de mer speciella ägodelarna märks inte mindre än tre kikare (värderade till 6 kr), två värjor (5 kr) och två kameror (10 kr). En skuld fanns till klassiska Hotell Rydberg

²⁷ Nils Arfwidsson var en på sin tid bekant publicist och finns biograferad i *Svenskt Biografiskt Lexikon*, och den släkt han tillhörde, Arfwidsson (från Marstrand), finns utredd i *Örnbergs ättartal*, del 8. Uppgifterna om honom och hans familj är hämtade från dessa verk. I sitt första gifte hade han tre barn, varav endast sonen Nils *Cedrik* Arfwidsson, född 1832 och kansliråd i landförsvarsdepartementet, nådde mogen ålder. Denne var dock ogift. Av allt att döma har varken Nils Arfwidsson eller någon av hans båda hustrur några ättlingar i dag.

²⁸ Gotthard Virdestam: *Växjö stifts herdaminne*, del 3 (1929), sid. 250–51.

²⁹ Viktor Millqvist, *Publicistklubbens matrikel vid 20:de århundradets början* (1901), sid. 9.

i Stockholm »för mat m.m.» om 26,95 och en annan till Saltsjöbadens badhotell om 153,30. Dessutom var han skyldig doktor Sundberg 5:10.³⁰

Familj 12

Emanuel Jachæus (från familj 6), född 30 maj 1805 i Bocksjö, Udenäs sn (Västergötland), död 4 mars 1878 i Höghult, Udenäs sn. Hemmansägare.

Flyttade 1822 från Tåtorp, Ekeskog sn (Västergötland), till Hjo (Västergötland), återvände till Tåtorp och flyttade 1839 som dräng därifrån till Ulvstorp, återvände 1840 och flyttade 1841 till Ekeskog Storegården, 1847 vidare till Lilla Lindhult, Beateberg sn (Västergötland), och 1850 till Äskeliden, Udenäs sn, och senare till Höghult. I systemen Kristina Karolinas bouppteckning av den 18 september 1849 omnämns han som 'omyndigförklarade Emanuel Jachæus i Bällefors'. Före vigseln uppges han vara dräng och efter vigseln inhyses. När sonen föddes 1854 kallas han hemmansägare i födelseboken. Emanuel var inte till nattvarden 1869–1878 och 1856–1861 ska han enligt husförhörlängden ha »wistats på Wikaskogarne».

– Gift 9 juli 1853 i Udenäs sn med **Lisa Johansdotter**, född 2 december 1828 i Troges, Udenäs sn, död 12 juli 1913 i Sannum, Udenäs sn. Sedan hon blivit änka 1878 flyttade hon till sonen, som var ladugårdsdräng på Troges under Sannum. På ålderdomen var hon noterad som fattighjon. Dog av slag eller ålderdomssvaghet.

Barn:

1. **August Jachæus**, född 25 februari 1854 i Höghult, Udenäs sn, död 14 oktober 1927 i Sannum, Udenäs sn. Han dog ogift av lungkatarr.

När han konfirmerades 16 juli 1870 i Udenäs erhöll han Nya testamentet (vilket tyder på att han ådagalagt en viss begåvning). 1873 flyttade han från föräldrahemmet i Höghult till Tappan, Udenäs sn, där han var dräng. 1876 flyttade han till Troges under Sannum, Udenäs sn, där han är noterad som ladugårdsdräng. Dit flyttade även hans mor då hon blev änka 1878. Hon och sonen var uppenbarligen inhyses hos torparen Sven Johansson på Tappan.

³⁰ Bouppteckning 1910-140-no, SSA.